

ELŐFIZETÉS.

HELYIEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre 7 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre 8 korona.
Egy hónap 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vácsek palotájában.
TELEFON-SZÁM: 867.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, január 31.

Magyar ezredek sikerei
Görznel.

Budapest, január 30. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Az egész arcvonalon nem volt kü-
lönösebb esemény.

Olasz harctér:

Csapatainknak a görzi grófságban
véghez vitt vállalkozásai újra sikeresek
voltak. Konstanjevicánál a 71. (trenoséni)
gyalogezernek osztagai benyomultak az
ellenség állásába, legyőztek több olasz
századot, szétrombolták az árkokat és
foglyul ejtett 6 tiszttel, 140 főnyi le-
génységgel és két zsákmányolt gépfegy-
verrel tértek vissza. Wertobától ke-
letre a 2. népfelkelő gyalogezerd osz-
tagai hasonló vállalkozásról 27 fo-
gollyal és két gépfegyverrel tértek
vissza. A Garda tó és az Etsch völgy
közötti helysegeink tegnap is tűz alatt
állottak.

Délkeleti harctér:

Változatlan. — Höfer altábornagy,
a vezérkari főnök helyettese. (Minisz-
terelnökség sajtóosztálya.)

Erősen tartják a németek
a 304-es magasiatot.

Berlin, január 30. (Hivatalos.) A nagy
főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös vezér-
tábornagy arcvonala:

Az Artois-arcvonalon többszörös
felderítő ütközetek voltak. Az Ancre
és Somme között időnkint erős tüzér-
ségi harc.

A német trónörökös arcvonala:

A franciáknak a 304-es magasiatot
ellen intézett esti támadásai eredmé-
nytelenek maradtak.

Keleti harctér:

A Keleti tenger és a Fekete ten-
ger között nem volt lényeges esemény.

Macedóniai hadszíntér:

A Cserna-hajlásban és a Struma-
lapályon felderítő-osztagok összeütke-
zései. Ludenariff, első tiszahadmester.
(Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ne bántuk az iskolákat.

Átgázolt a háboru mindenem. Meg-
változtatta a társadalom formáit, ki-
rályokat kergetett el, országokat ta-
posott szét, koldusokból csinált mil-
liomokat s milliomosokból — börtö-
nlakókat. Százados kulturák ered-
ményeit futta szét, olyan könnyedén,
mint a vihar a pitypang bolyhos vi-
rágát. De mégis! — mintha egy nagy
világmegegyezés törvénye írta volna
— a művelődés gyökereinek drága
talaját: az iskolát minden háborus
nemzet féltette, takargatta a legerő-
sebb égzengés között is. E féltő gond-
ban legalább is annyi volt az ins-
truktív érzés, mint az öntudatos ese-
lekvés.

Természetesen az iskolák, minden
féltő gond ellenére is, megéreztek a
háboru pusztító erejét. Redukálnia
kellett a tananyagot, amely egyér-
telmű a gyermeki lélek helyes irányu
fejlődésének kerékezésével, meg kel-
lett rövidíteni a tanulásra szánt időt,
amely a tudás csökkentésére vezetett,
új elveket kellett meghonosítani a
kisebb fegyelmi vétségek elbírálá-
sánál, mert a háboru elszólitotta a
család fejét s a gyöngye édes anyai
szív sokszor csakis szeretni tud, kor-
holni nem. De az iskola nehéz hiva-
tását mégis tudta teljesíteni.

Most úgy látszik: újabb kompli-
kációk fenyegetik az iskolák anélkül
is megnehezült életét. Budapest szé-
kestőváros tanácsa mai gyűlésén el-
határozta, hogy február hóban összes
elemi iskoláit bezárja. Az egyetem-
eken pedig február 11-ig halasztották
el a második szemeszter megnyitása-
nak idejét. A középiskolákról egye-
lőre még nem esett szó, de ismerjük
a megindult lavina természetét és fé-
lünk, hogy napok kérdése csak, hogy
a középfokú iskolák szünete is ak-
tuálissá legyen. Külföldi példa ne ve-
zessen bennünket abban a legke-
vésbé sem ésszerű eselekedésben,
hogy a nyári két hónapos szünetet
hármilyen okból is a tanuló ifjuság
testi fejlődésének mérhetetlen kárára
szétválasszák.

Hatóságainknak mindent el kell
követniük, hogy az iskolák bezárása
elkerülhető legyen. Az iskola mun-
kája fontosabb — higgyék el minde-
nek — sok olyan művelődési, ipari
és egyéb vállalkozásnál, melyre most
annyi tüzelő, világító és emberi ener-
giát pazarolnak. A legnagyobb nyo-
morúságban sem szabad más jelszó-
nak vezetni a világot: „Csak az isko-
lákat ne bántuk!” (.)

Német buvárhajó sikere
az angol csatornán.

Berlin, január 30. A Wolff-ügy-
nökség jelenti: Január 18-án egyik
tengeraltjárónk az angol csatornában
torpedélövessel megsemmisített egy M-
osztályú angol torpedórombolót. A tea-
gerészeti vezérkar főnöke. (Miniszter-
elnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB.

Ejtel 2 órakor érkezett
telefonjelentés.

Bethmann-Hollweg nyilatkozik Wilson
üzenetéről.

Berlin. Hosszabb idő után a biro-
dalmai gyűlés főbizottsága holnap ér-
tekezletet tart, amelyen fontos külpo-
litikai kérdéssel foglalkoznak és való-
színű, hogy a tanácskozáson a biro-
dalmai kancellár nyilatkozik fog Wilson
bekejavaslatával kapcsolatos kérdé-
sekről.

Prága. Az itteni lapok jelentései
szerint Prágában legközelebb rendelet
jelenik meg, amely a magánháztartá-
sok részére eltiltja este kilenc óra
után a villany, vagy gázfogyasztást.
A rendelet a petroleum és a gyertya
világítást megengedi.

Rotterdam. A Reuter-ügynökség jelenti:
Franciaországban az egész tél folyamán a 400
mérföldnyi fronton azzal vannak elfoglalva,
hogy a külső erődítéseket kijavítsák és újab-
bakat építsenek. Emellett nagy csapatátolások
vannak, hogy az ellenség ne tudhassa meg,
hogy a francia főparancsnokság hol akarja
megkezdni az offenzívát. Ezenkívül kitűnő
utakat is építenek, hogy a hadianyag szállítá-
sát ezzel is megkönnyítsék.

Bernből jelentik, hogy több svájci
német barát a szövetségtanácsához be-
adványt küldött, amelyben követelik
a lövedékek és a hasonló gyártma-
nyok kivételének eltiltását.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti január
30-án este: Nyugaton a szokásos harc
tevékenység. Keleten az Aa mellett új harcok
vannak, amelyek ránk nézve kedvezően ma-
ladnak.

Bern. A Berner Bund jelenti, hogy Sar-
raill hadseregének balszárnya és az olasz Va-
lona közti összeköttetés megszakadt és ezáltal
Sarraill állása jelentősen meggyöngült.

Újabb entente konferencia Pétervároton.

(A cár is német barát?)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécs: Itteni diplomáciai körökben az entente hatalmaknak új, pétervári konferenciája nagy meglepetést keltett, mert entente lapok és nyilatkozatok szerint a római konferencián az összes vitás és felmerült kérdéseket véglegesen elintézték. Ugylátszik, hogy ezeket a kérdéseket mégsem intézték el teljesen, de különösen meglepetést kelt, hogy ilyen gyorsan hívtak össze egy második konferenciát. A római konferencia ugylátszik megoldatlanul hagyta az összes fontosabb kérdéseket és az entente lehetetlennek tartotta a sürgős kérdések megoldásával sokáig várni. Továbbá az a vélemény alakult ki, hogy a konferenciákat azért tartják az entente két szárnyán, Rómában és Pétervároton, mert Itália és Oroszország belpolitikai helyzete nem nyújt biztosítékot arra nézve, hogy ebben a két államban az anarchia nem fog-e szövetségbontó arányokban fellépni s így akarnak erkölcsi nyomást gyakorolni a két államra.

A Journal de Geneve ma reggeli számában mielőtt még a pétervári konferenciáról szóló hivatalos hírt

közreadták, azt a szenzációs hírt közli, hogy a francia kormány megbízásából Castelnau tábornok és Dumergue gyarmatügyi miniszter legközelebb Pétervárra érkezik. Küldetésüknek célja a cárt rávenni arra, hogy a jelenlegi kormányt fedhetlen emberekkel váltsa fel. Ugyanis a gyöngye akarati cári. mióta a főhadiszállást elhagyta, egy carszkoje-szeloi németbarát klikk és főleg Stürmer befolyása alá került. A most uralkodó pártban entente-ellenes befolyások érvényesülnek, még pedig a cár jóváhagyásával. Carszkoje-Szeloban a cár levetkőzte magáról a főhadiszállás entente hadvezéreinek hatását és a békére törekvő németbarátok hatásának tulajdonítható Trepojev bukása, valamint Sassonovnak londoni nagykövetté történt kinevezése, ami csaknem a száműzetéssel egyet jelent. Galycin herceg uralomra jutása is ennek a befolyásnak tulajdonítható.

TORVÉNYKEZÉS.

Két évi fogház a rézg licért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Székely Inigó dr., fogorvos szőlőjében a vincellérje ellopott egy 120 kilogrammos hordó kékgalicot és több üveg bort 30 korona értékben. Székely Inigó összes kára így 1200 korona volt. A lopást a szőlő kezelője, a fogorvos öccse, Székely Árpád gyoroki takarékpénztári igazgató fedezte föl, azonban mindenkire gyanakodott, csak a 11 esztendő óta szolgáló vincellérre, Bradin Miklóra nem. Amikor a lopás tudomására jött, ismeretlen tettes ellen tett följelentést a csendőrségen, amely megindította a nyomozást. Ennek folyamán a vincellér lakásában megtalálták Székely Árpád kulcsait. Erre kihallgatták Bradin Miklóst, aki a csendőrök előtt a lopást beismerte.

Székely még mindig nem akart följelentést tenni a régi és mindig becsületesnek bizonyult szolgálta ellen, főleg miután Bradin azt ajánlotta fel, hogy egyezzenek ki és megígérte, hogy másnap reggel hoz a takarékpénztári igazgatónak egy kétezer koronáról szóló váltót és biztosítási okmányt. Székely megadta a halasztást hűtlen vincellérjének, aki azonban közben elutazott Lippára egy ott internált román ügyvédhez és ennek tanácsa alapján másnap megtagadta a váltót és biztosítási okmányt, azt ajánlotta Székelynek, hogy csak forduljon egész bátran a törvényszékhez.

A napokban tárgyalta a tolvaj vincellér ügyét az aradi kir. törvényszék Bittó József táblabíró tanácsa. Szavazóbírák Lehmann Viktor és Tarajossy Béla dr. voltak. Tompa Gyula dr. kir. ügyész lopás büntetése miatt emelt vádat Bradin Miklós és felesége ellen. A hűtlen vincellér a bíróság előtt visszavonta a nyomozás során tett beismerő vallomását és azt állította, hogy azt a csendőrök erőszakkal vették ki belőle. E védekezését azonban az összes kihallgatott tanúk megcáfolták. Tanúnak kihallgatták Székely Árpád gyoroki takarékpénztári igazgatót is. Ezután a törvényszék büntősnek mondotta ki Bradin Miklós vincellért lopás büntetében és ezért

két évi fogházbüntetésre ítélte, valamint 5 évi hivatalvesztésre és politikai jogainak felfüggesztésére. Bradinét, a vincellér feleségét a kir. törvényszék fölmentette az eliene emelt vád és annak következményei alól.

Az ítéletben a közvádó megnyugodott, Bradin felebbezett a bűnösség megállapítása miatt és fölmentés végett a kir. táblához.

§ Az ügyészségnek adják át az árdrágitókat. Sándor János belügyminiszter nevezetes és nagyfontosságú rendeletet küldött a vidéki városokhoz. A leirat szabályozza a kihágás miatt elítélt egyének büntetésének kitöltését és közli a tanáccsal, hogy a hadiállapottal nem kapcsolatos kihágási ügyekben hozott ítéletek végrehajtása az elevülési időn belül fokozott mértékben elhalasztandó. A miniszter ezen rendelkezését a mindinkább észlelhető munkáshiánnyal indokolja és arra a következtetésre jut, hogy a hadiállapottal össze nem függő, tehát nagyobb jelentőség nélküli kihágási esetek kivétel nélkül a legnagyobb méltányossággal kezelendők. Amilyen méltányos a miniszteri leirat a háborútól független kihágásoknál, épp oly szigorú a háború következtében létrejött esetekkel szemben. A rendelet intézkedik, hogy azok, akik árdrágitás, élelmiszerhamisítás, a makszimális árak túllépése folytán kihágásban bűnösnek mondattak ki, büntetésüket ezután nem a rendőrségi fogdáknak, hanem az ügyészségi fogházakban kötelesek kitölteni. A hadiállapottal összefüggő kihágás miatt megállapított büntetés letöltésére halasztás csak különös méltánylást érdemlő esetekben adható.

EGYESULETI ÉLET.

(*) Az Aradi Fotoklub elnöksége ezúton is értesíti tagjait, hogy rendes évi közgyűlést tart a folyó hó 31-én, szerdán este fél 9 órakor tartják meg a Hungaria-kávéház külön termében s kéri, hogy azon minél nagyobb számmal megjelenni sziveskedjenek.

(*) Meghívás. Az aradi polgári jótékony egyesület (polgári menház) folyó évi február hó 2-án délelőtt 10 órakor a városháza tanácstermében tartja rendes évi közgyűlését, melyre az egyesület összes tagjait meghívja az elnökség.

Barta Ödön

kilépési szándéka.

(Az Apponyi part értekezlete.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: A függetlenségi Apponyi-párt ma este értekezletet tartott, amelyen többek között Apponyi Albert gróf bejelentette, hogy Bartha Ödön, a párt tagja összeférhetlenségi ügyével kapcsolatosan levelet intézett a párthoz, amelyben felveti azt a kérdést, hogy nem tartja-e szükségesnek a párt, hogy a pártból kilépjen, mert az a nózete, hogy a pártban való megmaradása a pártot az inkompatibilis ügyekben tervezett akciójában veszélyeztethetné.

Toth János, a párt ügyvezető alelnöke utalt arra, hogy Barta ügye az illetékes forum előtt van és a párt az illetékes forum döntésének nem vágthat elébe ebben a kérdésben határozatával. Barta tudására és ambíciójára a pártnak különben is szüksége van és indítványozza, hogy szólítsa fel a párt Bartát, hogy álljon el szándékától.

As indítványt elfogadta az értekezlet, melynek ezután Hammersberg László bejelentette, hogy az igazságügyminiszter — mint ezt lapunk más helyén megírjuk — kezdeményezésére, 6 a párt nevében tárgyalásokat folytatott a miniszterrel, a jelenleg tárgyalás alatt levő, kivételes törvények kiegészítéséről szóló törvényjavaslat néhány, hevesebben támadott pontjának megváltoztatása tárgyában. A tárgyalások eredményével is jártak, amennyiben sikerült az igazságügyminiszterrel megállapodnia, hogy a nagyobb támadásoknak kitett pontokat megváltoztassa. Az igazságügyminiszter hajlandónak mutatkozott, hogy a törvényjavaslat eredeti rendelkezésétől eltekintve, a kihágási ügyekben a bíraskodást nem az erre a célra kinevezett közigazgatási tisztviselők, hanem olyanok eszközöljék, akik eddig is végeztek rendőri igazságszolgáltatást.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A függetlenségi pártkörben ma este arról beszéltek, hogy a Károlyi-párt, amely tudvalevőleg eddig tartózkodott attól és arra az álláspontra helyezkedett, hogy semmitéle bizottságban, amelyben a munkapárt szerepel, az ellenzéknek nem szabad részt vennie, ettől az elhatározásától elállott és most a Károlyi-párt is azt hangoztatja, hogy az összeférhetlenségi bizottságban az ellenzéknek is részt kell venni. Valószínűnek tartják, hogy ez meg is fog történni.

Munkapárti torrásból azt jelentik, hogy az ellenzékkel folytatott tárgyalások alkalmával Balogh Jenő igazságügyminiszter nem állapodott meg véglegesen az első paragrafus módosítására vonatkozólag, amennyiben a miniszter kijelentette, hogy ez a törvényjavaslat a miniszterelnök által lett beterjesztve, így annak módosítása is az ő hatáskörébe tartozik. De ígéretet kapott az ellenzék arra, hogy a holnapi ülést megelőzőleg az igazságügyminiszter tárgyalni fog a miniszterelnökkel és Balogh Jenő annak a reményének adott kifejezést, hogy Tisza István gróf miniszterelnök az ellenzék kívánságát teljesíteni fogja.

Budapestről jelentik: A Teleky József gróf lemondásával megüresedett érsekújvári kerületben a munkapárt Zsembey István dr.-t jelölte.

München főparancsnoka a nadrágos hölgyek ellen.

(Saját tudósítók teleteljelentése.)

Óriási botrány színhelye volt Partenkirchen előkelő németországi téli fürdőhely, amelynek vendégei különösen az idén oly nagy számban vannak, hogy valóágos vetélkedés folyik egy-egy szállodai szoba iránt. Münchenhez közel van ez az isten áldotta, természeti szépségekben gazdag táj. Amit az emberi raffinéria el tudott gondolni az élet kellemessé tételére, azt mind összehordták és most különösen a háboruban, hogy még a svájci téli kúra is nagyon sok kellemetlenséggel van összekötve, vetették magukat a gazdag bajorok erre a osodaszép klimatikus helyre. A téli sportoknak mindenféle újat és nemét kitűnő szakemberek vezetése mellett üzik és a háboru sem tudta annyira tompává tenni az előkelő hölgyvilág hiúságérzését, hogy ne keljen a legőrültebb versenyre egymással a sok gazdag és előkelő bajor hölgy a sportkosztüm divatjának terén.

A fürdőhely bennszülött lakossága, noha csupa fény és pompa költözik oda télen át a gazdag vendégsereggel, megmaradt a maga egyszerű bajor vaskos és tenyeres-talpas szokásaiban és megbotránkozott azon, hogy a partenkircheneri sporttelepek hölgyvendégei szoknya helyett nadrágban korcsolyáznak, szánkóznak és ródliznak. Nagy nehezen megtudták velük értetni, hogy 1917-ben, a lábszárvédő klasszikus korában és amikor csak szövetjegyek ellen kapható tíz-tizenöt méter egy-egy női szoknyára, akkor a hölgyek is koncessziókat tehetnek az időnek és szembeszállva a szokással, a megrögzött viselettel, hódolhatnak a nadrág reformnak. A jámbor bennlakók azonban azt már nem voltak hajlandók el-
tűnni, hogy vasárnaponként, délelőtt 11 óra után, a sporttelepen kipirult arcú, finom testű, elegáns nők, miután megadták a világnak, ami a világe, ugyanilyen sportkosztümben, amely-

ben gavallérjaik karján végigaklottak a gyönyörű tó tükörsíma terén, elmenjenek az isten igen egyszerű házába, hogy a lelkiüket is felüldítsék. Ez végtelenül elkésztette az egyszerű bajor parasztokat, akik a maguk részéről nagy nehezen megtudták érteni, hogy nem szabad hangos szóval demonstrálni az ellen, akinek a súlyos ezreseit elteszi az ember, de abban a boldog hitben, hogy az Istennek is tetsző dolgot cselekszenek, védőjéül csaptak fel a világ teremtetőjé-
nök. Miután a templom bejáratánál hangos szóval inzultáltak a nadrágos hölgyeket és ebből parázs verekedés támadt, panaszos levelet írtak a müncheni katonai főparancsnoknak, amelyben felháborodva adják tudtára, hogy a nadrágos hölgyek megszeptségtelenítik az ő kis templomukat és kéri, hogy szigorúan intézkedjék, mert hát a polgári hatóság az egész másképp gondolkodik erről a témáról és attól való félelmében, hogy a fürdőhely közönségét esetleg elriasztja, semmit sem mer tenni a megbotránkoztató női viselet ellen.

A müncheni generálkommandó a legkomolyabban magáévá tette Partenkirchen őslakóinak panaszát és a következő szigorú rendeletet plakátrozta a fürdőhely hirdető oszlopain.

„Partenkirchen lakosai élénk visszatetszéssel és megbotránkozással látják némely hölgy magaviseletét. Az elkéseredés különösen ama hölgyek ellen irányul, akik noha már érettebb koruk és nem is hódolnak a sportnak, állandóan nadrágot viselnek és így jelennek meg a nyitvánosság előtt. Megtörtént, hogy a hölgyek ebben az öltözékben jelennek meg a templomban az Isten-tiszteleten. Az ilyen magaviselet a helység egyszerű, komoly gondolkodású lakosai előtt

csakúgyan méltán okozhat botrányt és érthető is, hogy ennek következtében már sem egy kellemetlen jelenet játszódott le az utcákon. Hatóságok, papok és magánosok fordultak a generálkommandóhoz azzal a kéréssel, hogy lépjen közbe a parancsnokság. Felhatalmaztam a gármis-partenkircheneri kerületi rendőrkapitányt, hogy eme elítélés ellen energikusan, ha szükséges rendőri kényszerítő eszközökkel is lépjen közbe. A müncheni katonai főparancsnok, München, 1917. január 27.”

A kis fürdőhely hölgyei közül egy sem akadt, aki magára venné a szigorú főparancsnok erélyes rendeletét mert, azt mondják, hogy ők még nem „már érettebb koruk.”

Gyermekgyilkosság bírói engedéllyel.

— A párisi törvényszék szenzációs ítélete. —

(Saját tudósítók teleteljelentése.)

A francia lapok közlik Jozefin Barthaldy gyermekgyilkos anyja ügyében hozott esküdtbírói ítéletet.

Az esküdtek előtt ez a nő azzal védekezett, hogy azért ülte meg gyermekét, mert egy német fogoly katona erőszakot követett el ellene és inkább elveszti ő is az életét, semhogy német gyermeknek legyen az anyja.

Az esküdtek az anyát felmentették és a felmentő ítélethez a törvényszék is hozzájárult azzal az indokolással, hogy inkább vesszen el Franciaország, semhogy németeknek köszönje egy francia is az életét.

A párisi lapok megbotránkozással utasítják vissza a törvényszéknek ezt az eljárását és azt írják, hogy a francia leányok ezt ürügyül fogják felhasználni a jövőben és mind azzal védekezik majd, hogy gyermekének apja német katona és ezzel még jobban elősegítik az ország elnéptelenedését.

Művésztelepet Aradnak!

I.

Minden városnak kulturpolitikát kell folytatnia. Miben is áll ez a feladat? Kulturpolitika nem más, mint a város lakóinak belső, lelki tulajdonságait fejleszteni, ennek a szellemnek a megnyilvánulásait az ország többi lakóival közölni és velük elsajátíttatni. Nehéz egy feladat ez! A kultura ugyanis nem valami kész, hanem valami, amit csak megalkotni, létesíteni kell. Számtalan tényben jelentkezik. A városban érvényesülő izlés és erkölcs, nyelv és társas érintkezés, a magán- és középületek külső és belső berendezése, a város közterei, sétányai, intézményei és még sok más tényező pontos mértéke annak, vajjon a város vezetősége a kor szavát és követelményeit megérti-e és teljesíteni is képes-e.

Az előbbieken röviden esetelt városi kultura létesítője és hordozója a város egész társadalma és ennek keretén belül az egyén maga is. A város kulturpolitikáját előre meghatározott rendszerben összeszorítani, vagy valamely szervezetbe foglalni nem lehet, hiszen ezt is, akár csak magát a kulturát, az egyén létesíti. A város és vezetősége létfeltételeit előteremtheti s ez azután kulturpolitikai ténykedése. Felhasználhatja a kulturformákat, előmozdít-hatja, de nem létesíthet tökélet csak akkor és abban az esetben, ha a városban a kultura anyagi és erkölcsi kellekei fellelhetők.

II.

Folytatta-e és ha igen, minő sikerrel Arad városa ezt a kulturpolitikát?

Határozott és meggyőző igennel erre a kérdésre megfelelnem nem lehet. Arad ipari fellendülése a most dúló világfergeteg előtt aránylag gyorsmenetű volt. Az ipari fellendülés kora talán nem is alkalmas arra, hogy városi kulturpolitikát az előző szakaszban vázolt értelemben folytatni lehessen. Amit Arad a körülbelül 30—35 évvel ezelőtt való állapotokhoz képest napjainkban felmutatni képes, valóban meglepőnek mondható. Vannak szép, bárha egyenlőtlen forgalmu utcái, palotaszzerű magán- és középületei, szobrai, iskolái; van állandó színháza, kulturpalotája, magas fokon álló zenei élete, élénk ipara, kereskedelme és ami a legfőbb: művelt társadalma. A kultúrának e számos attribútuma mellett egyik igen fontos intézménye, a kulturpalotának társintézménye, amely nélkül Aradon művészi élet el sem képzelhető, hiányzik. *Nincsen művésztelepe.*

Arad művelt társadalma, miként azt egyéb jelek mellett magasfoku zenei élete is mutatja, a művészet iránt kellő fogékonysággal bír.

Mindamellet azonban nem vélek felesleges munkát végezni, ha a művészteleppel járó előnyöket a következőkben röviden vázolólok.

III.

Aradot a természet oly kiváltságos földrajzi fekvéssel áldotta meg, amely fölülte alkalmas arra, hogy a művésztelepre mintegy ide vonzza azokat a művészeket, akik az er-

délyi felföld nyújtotta természeti szépségeket és etnografiai sajátosságokat saját-ül akarják választani. A mi leendő ipari és művelődési emporiumunk a Hegyalja-hegység alján, elég széles sík területen fekszik, amely nyugati részében a Nagy-Alfölddel közvetlenül érintkezik. A festő tehát megtalálja itt mindazt, amit pl. a szolnoki művésztelepet nyújt. Maga az aradi síkság oly változatos, jellemző, népe oly sajátos, hogy táj- és genreképek alkotására önkéntelenül is kínálkozik. Képvásárló közönségünk a hazai művésztelepek csakély száma és kielégítőnek nem mondható hatása következtében már megszokta, hogy csak, vagy legalább is tulajdonán idegen tájak és népek hatása alatt készült művészi alkotásokat tart szépnek, jellemzőnek és megvásárlásra érdemesnek. Művésztelepet létesítése esetében Arad és vidékének gyönyörű tájai, képek alakjában országos köruttra fognak indulni, illetve az utazni szerető közönség figyelmét fogják magukra vonni. A város idegenforgalma ennek hatása alatt csak nyerni fog. Gyorsítani is lehet ezt a hatást. A művésztelepek tagjaink festményeit és szobraikat állandó, lokális jellegű kiállítás alakjában közszemlére szokták kitenni. Ilyen, bár csak helyi vonatkozású terület — amellet, hogy a város lakóinak művészi érzékére, tehát műveltségük egyik elemére jótékony hatást gyakorol — kezdetben csak a városban alkalmilag tartózkodó idegeneket vonzza, később azonban a távolabbi varmegyék lakóira is mágnusként hat.

Eliopták az oláh nemzeti bank értékeit.

— Saját tudósítónk teletónjelentése. —

Luganó. A Popolo d' Italia közli annak a felhívásnak a szövegét, melyet a legutóbbi napokban a fronton a katonák között szétosztottak, amely előbb a béke kérdésével foglalkozik, majd a háború céljainak ecsetelése után a katonákat szilárd és szenvedélyes harcra tüzei és amelynek a közeli győzelem esetén Triest, Trient, Isztria és Dalmáció felszabadítása lesz a következménye.

Amsterdám. Lloyd George angol miniszterelnök rövidesen Pétervárra utazik az entente konferenciára.

Luganó. Pétervári értesítés kapcsán a Covenra megismétli a minden entente konferencia előtt szokásos közlést, hogy a pétervári konferencián a frontok egységesítéséről és a háborús helyzet kimerítő megvizsgálásáról lesz szó. Pétervárra a konferenciát pusztán azért hívták egybe, hogy az oroszok meg ne sértődjenek a párisi, római és londoni konferencia miatt, főleg miután az utolsó, római konferencián csekélyebb mértékben volt Oroszország képviselve, mint a többi szövetségesek.

Berna. A Bund jelentése szerint az oroszok a Szereth vonalon újabb erősítéseket kaptak, 8—10 hadosztályt, amellyel mint tartalékkal akarják biztosítani a Galac—reni vonalrészt.

Pétervár. A Ruszkoje Szlovo értesülése szerint Protopopov belügyminisztert nem sokára külügyminiszterre fogják ki nevezni.

London. A munkáspártok konferenciája csatlakozott a francia szocialisták határozatához, mely megakarja akadályozni a háború

utáni gazdasági harcot és a szabad kereskedelem mellett szól.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: A háború kitörése alkalmával a központi hatalmak kikötőkben 99 ellenséges hajót foglaltak le 189 ezer tonna tartalommal. Ezek közül 45 angol hajó 173050 tonna tartalommal.

Mány hajót süllyesztettünk el!

— Saját tudósítónk teletónjelentése. —

Budapest. Hivatalosan jelentik: December hónapban a központi hatalmak tengeralattjárói 152 ellenséges hajót süllyesztettek el, 329.000 brutto regiszter tonna tartalommal, amelyből 240.000 tonna az angol hajók rakománya volt. Elsüllyesztettek továbbá 65 semleges kereskedelmi hajót, 86.500 tonna tartalommal, dugárúknak az ellenség részére való szállítása miatt. A decemberi eredmény 415.500 tonna. A háború kezdetétől december 31-ig az utólagosan tudomásul jutott esetekkel együtt a központi hatalmak 4021.500 tonna tartalmu hajókat pusztítottak el, amiből 3.069.000 tonna az angol hajók vesztesége. Ez az egész angol tonna mennyiségnek tizenöt százaléka. Ugyanez idő alatt 501 semleges hajót süllyesztettek, vagy koboztak el, 537.340 tonna tartalommal.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Egyik tengeralattjárónk január 18-ától 25-éig torpedó

időben a már hivatalosan jelentett torpedórombolón kívül még tizenhét hajót süllyesztett el, 18,065 brutto regiszter tonnatartalommal. Az elsüllyesztett hajók rakománya között van öt-ezer tonna gabona, hétezeröttszáz tonna szén, bányagerende és egyéb dugárúk.

Az angol kormány az Északi tengeren újabb rendszabályokat tervez, amelyek keresztül vitelére újabb aknamezőket helyeznek el a Jutlandi partok magasságában. A dán halászokra nézve valószínűleg hátrányosan fognak hatni ezek az intézkedések és így a hal ára valószínűleg meg fog drágulni.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* **Mister Wu.** (William Khan detektív sorozat I. az Urániában.) Tegnap mutatkozott be a körönségnek a világhírű német rendező, aki eddig más gyáraknak volt kiváló és nagyon értékes tagja, most pedig saját gyárában tevékenykedik. „Mister Wu a sárga ember” a kép címe, melynek minden jelenete a legnagyobb meglepetéseket tartalmazza a közönség számára, s mely elejétől végig rendkívül érdekes és izgalmas. Olyan detektív dráma, melyben a legizgalmasabb mégis a váratlan és ujszerű befejezés. A film főszereplője egy kínai ember, akit a kínai udvari színház drámai főszereplője alakít és aki nagyszerű tudásával lebilincseli a közönség érdeklődését. — *„Mire megvénülünk” Jókai Mór regénye, melyet könyv alakban mindenki ismer s mely napok óta Budapest szenzációja, legközelebb az Urániában.*

* **Shakespeare-ciklus az Apollóban.** (Othello a filmen.) A kinematográfia egyre nagyobb tért keres magának az irodalomban. Eddig csak könnyebb súlyú irodalmi munkákkal találkozunk a filmekben, az utóbbi időben azonban a klasszikus irodalom értékes gyöngyei esilognak felénk a mozi vásznonapjáról. A kinematográfia fejlődésének határkövét jelenti a Shakespeare-ciklus, amely a legfrissebb irodalmi eseménye a mozi világának. Othello, Shakespeare remekműve vezeti be a ciklust, amelyben a halhatatlan író legszebb műveit fogjuk kapni. Othello minden tekintetben hálás anyag a mozi számára. Szín, hangulat, drámai mélység van benne. Mesészövege szinte önkéntelenül kínálkozott a mozivásznonra. A velencei mór tragikus történetét finom stílus érzékkel és sok megértéssel ültették át a filmre, amely Shakespeare művét érintetlen tökéletességében adja vissza, sőt a színpad fogyatékoságait bőven pótolja a kinematográfia szabad mozgása. Az Apolló színház szerdán tartja meg az első Shakespeare-film bemutatóját, amelyre a zenekar Verdi stilszerű zenedarabjait tanulja be.

* **Halálbalett szenzációs artista sláger esütörtökön az Erzsébet mozgóban.** Caridan artista sehogysem tud boldogulni régi táncával, mivel mindig újabb számok kerülnek az ortéum műsorára. Egy napon direktora elbocsátja őt s így öccsével Egennal kenyér nélkül marad. Egy újsághirdetésre lesz figyelmes, melyben Berg professzor médiumot keres új találmányához. Ő vállalkozik erre és egy kísérlet után arra a gondolatra jön, hogy ezzel a készülékkel egy új szenzációs számot tudna produkálni. A készüléket öccse segítségével ellopja és egy más országba menekülnek, ahol mint esontváz-Pierot óriási sikert arat. A professzor erről tudomást szerez s leányával utra kell, hogy találmányát visszaszerezze. Idegfeszítő, izgalmas hajszá keletkezik, de hiába minden fáradság, mikor Caridon látja, hogy nincsen menekvés, a szerkezetet elpusztítja, ő pedig ongyilkos lesz.

* **Koronázási film első és második része egyszerre pénteken és vasárnap kerül bemutatásra az Erzsébet mozgószínházban.**

* **Minden esütörtökön este 6 órától szenzációs műsorok az Erzsébet mozgószínházban.**

De folytassuk Arad városnak művészi megörökítésre alkalmas vidékeinek szemlélését. Aradtól nem messzire ott vannak a Bihari-hegyek, a Gyalui havasok, a gyönyörű hátszegi völgykatlan római régiségeivel és érdekes népkéverékével, a Retyezát. Egykönnyen megközelíthetők a szebeni havasok, az erdélyi mezőség, stb. Elképzelni sem tudjuk azt a szimpompát, fényt, gyönyört, amit az említett tájak változatoságaikkal nyújtanak. Onkéntelenül is felkiált az aradi, vagy itt tartózkodó érdeklődő: érthetetlen, hogy Aradon még nincsen művésztelep!

A hegyvidék azonban nemcsak a piktúra szempontjából fontos. A művésztelep tagjai között szobrászok is lennének. Ruszkabánya, Bukova és Csikvármegye gyönyörű márványa művészi alkotásokra önkéntelenül is kínálkozik. Ezt azonban ne csak úgy értsük, hogy az Aradon majd tartózkodó néhány szobrász művei nyers anyagát onnan fogja venni. Szó sincs róla! A művésztelepen festő- és szobrászkola is lesz létesítendő. Itt nyernek művészi kiképzést Arad és vidékének tanulni vágyó fiai és leányai, nemcsak azok, akik a művészetnek szórakozásból akarnak hódolni, hanem azok is, akik belőle megélni akarnak. All ez különösen a szobrászokra. A statisztika szerint sok-sok millió vándorol ki a kőmunka márványért, a szobrokért, síremlékekért stb. Az aradi művésztelep ezen a válságos ponton változtatni fog. Az ott tanult szobrászok Aradon fognak letelepedni, műhelyt alapítani és az erdélyi bányák, nyújtotta kőzetet és márványt

feldolgozni. Ipari és művészi szempontból egyaránt lényeges dolgok ezek! Arad városa e körülményből csak nyerne.

IV.

A kérdés most az, hogy miként létesíthető Aradon művésztelep? Megvannak-e a szükséges anyagi és erkölcsi előfeltételek? Feleletem: igenis, meg vannak. Amit Szolnok és Kecskemét tudott létesíteni, azt Arad is megteheti. Szolnokon Kohner Adolf báró dr., Kecskeméten Kada Elek nevéhez fűződik a művésztelep. Szolnok vármegye főispánja egy vadászati lakomán megpendítette az ott létesítendő művésztelep eszméjét. A jelen lévő Kohner báró lelkesülten díjmentesen felajánlotta erre a célra a Tisza partján elterülő mintegy 14 holdas területét. A társaság többi tagjai fejenként bizonyos összeget jegyeztek a művésztelep épületeinek költségeire. Ez volt az alap. Rövidesen művészpártoló társaság alakult szövetkezeti alapon egyenként 100 koronás üzletrészekkel. Ugyan melyik kulturember, számottevő városi polgár zárta ki magát ez alól a művészdó alól? Egyik sem! Szóval, egybegyűlt az alaptőke és meg lett a szolnoki művésztelep. A telep minden művész tagja köteles évenként 1—1 szép festményt a tentartótársulat rendelkezésére bocsátani. Az ekként egybegyűlt művészi alkotásokat évenként egyszer a tagok között kisorsolják.

Hasonló szervezettel alakult a kecskeméti művésztelep is.

Szentirmai Ivor.

És Oroszországban . . . ?

(Dragomirow tábornok bölcsessége.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Roda-Roda közzé tesz egy levelet, amely Oroszországból kerülő uton érkezett hozzá. A levél írója, nem kicserélt fogoly, aki eldeszkázott táborban, hanem a nép közt élt. Ismeri a nagy Oroszországot.

— Oroszországban általános a felbomlás. Ha az ember oly közel él a fronthoz, mint én, elsősorban azt látja, hogy a tisztek és a katonák közt a viszony lehetetlen valami. A katonák nem tisztelegnek felebbvalóiknak. Miért is tegyék? A hadnagyok buta fickók, akiket nyolc hétig képeztek ki és mást sem tudnak, minthogy az angolokat majmolják. Egy öreg altiszt mesélte nekem, hogy egy zászlós sirt, mert nem tudta, hogy mit kezdjen a lövészárokban.

— Menj haza az anyádhoz — mondottam neki — majd én átveszem helyetted a parancsnokságot.

A katonák tudják, hogy ők ebben a háboruban csak ágyutöltekek szerepét játsszák és igen el vannak keseredve miatta. Mindezek ellenére Nikolaj Nikolajevics nagyherceg a bálványuk és az a meggyőződésük, hogy a cár csak azért tette jégre, mert a hadsereg nagyon is szerette. Általánosan azt beszélnek, hogy a cár államesinytől fél. A Duna-fronton több katonai lázadás volt. A katonák azt követelték, hogy tiszteik ne a front mögött kétszáz verszinyire fekvő helységekből telefonáljanak, hanem jöjjenek ki az állásokba.

— Nem kívánjuk, hogy előttünk járjanak. Másszanak vissza, de legyenek itt, mikor a tunc megkezdődik.

Egyik unokaöcsém Galiciában volt mint zászlós. Őt felettesét helyettesítette és ezért őt szolgálja és igen nagy hatalma volt.

A front mögött igen bátrak a tisztek. Ha jól esik nekik, akkor minden lakót kidobnak a házakból, és maguk foglalják el a helyiségeket. Nagyszerűen élnek és van is hozzá pénzük, mert a hadsereg megrendeléseken igen sokat nyerne. A kereskedők egyszerűen kétszeresét számlázzák annak, amit ők fizetnek. Egy intendánsnak marhákat kellett vásárolnia és a vásár oly jól sikerült, hogy havonta öt ezer rubelt takarított meg, amiből háromezret havonta hazaküldött.

— Hogy ha ön meg tud takarítani háromezret rubelt, akkor valószínűleg rosszul gondoskodik az ellátásról. Mindenesetre küldjön nekünk rendszeren kétezer rubelt, akkor az egész dologgal nem fogunk törődni, — üzenték neki felsőbb helyről. Nagyon sajnálkozott, hogy ilyen becsületes emberek is vannak a világon, nyilvánosan kinevette előljáróit, akik neki ezer rubelt ajándékoztak. A katonák, midőn Pernaut bevették, engedélyt kaptak a rablásra. Ezek a katonák akik velünk szemben mindig barátságosak és tisztelet tudók voltak, benyomultak a házakba, raboltak és gyujtogattak. Megkérdeztem egyiket.

— Meg voltak maguk örülve?

— Dehogyan. De ugyis jönnek a németek, tehát mi először mindent elrabolunk, mert különben ők vinnének el mindent; és itt ugyis csak árulók laknak.

Oroszország belsejében a vasuti állomásokon órahosszakat tartó utazások után is mindenütt csak menekülőket láthatunk. Szétvert háztöredékekből raktak maguknak tüzet s főzik meg a vizet teájuk számára. Bölcsők állanak szoroson egymás mellett a síneken. Még novemberben és 1915 december kezdetén, midőn rettenetes hideg volt, láttam Moszkva mellett

menekülőket a szabadban táborozni. Sokat gyűjtöttek számukra, hová tűntek el ezek a pénzek. Midőn egy menekülő komitőről egy ilyen milliós sikkasztás kiderült és azt felosztatták, néhány nap múlva más néven gyűlt össze és ott kezdte el újra rabló munkáját.

A legtöbbször általános rendetlenség mered a vasuton utazó elé. Egyetlen állomásfőnök sem tudja, mikor indulhat, vagy érkezhetik meg egy vonat. Rendellenességeket, sőt gonosztetteket mentenek ki ezzel, hiszen épen „ez a háború!” A háborúval magyarázzák ki azt, hogyha valaki könnyelműen csomagot adott fel a vasutra és soha többé viszont nem látja ezt. Fölszakított kosarak, kofferek, széttört zárrakkal, félig kiesüngő fehérneműk és ruhák hevernek Oroszország belsejének minden vasuti állomásán.

A hangulat mindenütt kétségbeesítő, egy ember sem hisz az orosz sikerekben. Forradalmi társaságok ágensei járnak keresztül-kasul az országon s ingerlik a népet és a katonákat. Halottam állomásokon, tereken ilyen szónokok beszédét. Rendőrök, katonák és a nép hallgatták és — hittek is nekik. Egy Wolga-gőzösön egy mérnök ragyogó szemekkel beszélt nekem a németek fölényes technikájáról. Ő jelen volt Brest elesténél. Az orosz népről sajnálkozólagon, a kormányáról megvetőleg beszélt. Hogy a parasztok hogyan gondolkoznak a németekről, megvilágítja az az epizód, amelyet eimondott nekem: Egy nyomoruságos wolgamenti falun utazott keresztül. Midőn az aszszonyok, akik a mezőn dolgoztak, messziről látták, eldobták ásóikat, belutottak a faluba s kiáltozták: „Jön a német! Hol vannak a gyerekeink? Mentsetek meg őket!” A mérnök rájuk szólt: „Ostobák, orosz vagyok, mint ti!” Egyetlen német elfoglalhatná az egész falut. „A németek mindent megtudnak csinálni — ez a vélemény róluk — ők gonoszak és erősek és senki sem állhat nekik ellen.” „Ma még hisz a nép a kormányban, mert magas árakat fizet a rekvizálás alkalmával. De jaj, ha nem fog többé hinni!” fűzte hozzá a mérnök.

„Pernauban a következő jelenetet éltem át: Körülbelül délelőtt 11 órakor tíz, vagy több katona ment fejszével vállán a fürdő parkon keresztül. Mőgöttük oráitva loholt egy kövér tiszt. A katonák nem törődtek vele. Végre elérte őket s rájuk bombolt: „— Miért nem mentek autoárkot ásni, nyolc órakor ott kellett volna lennetek!” „Eredj ásni magad, kutyatülű, hogy legalább lesóványodjál egy kiesinyt”, felelték vissza. A tiszt összeharapta a fogait és — hallgatott.

Itt végződik a levélnek a nyilvánosságot is érdeklő része. Az egész Dragomirow tábornok bölcsességére emlékeztet bennünket:

— Ha rosszul megy a dolgod, gondold meg, hogy az ellenségnek még rosszabbul megyen. Te csak a saját nehézségeidet látod, az ellenséget nem veheted észre, pedig azok megvannak ám!

A menekülők úgy hullanak mint a legyek. Eltem egy menekülő tábor mellett. Naponta vittek a koporsó nélküli holttesteket ablakom előtt. Végre is építettek egy hullaházat s azóta tömegsirokban temetik a szerencsétlen menekültek százait... minden két hétben. A kolera és tifusz barakkok a város közepén lekösznek. Egy tiszt mondotta egy alkalommal nekem: — Kire legyünk itt tekin-

tettel? A kormánynak érdekében áll, ha lehetőleg sok megy tönkre e népből, hiszen ez voltaképen nem Oroszország.

A tiszteknek nincs a tartományról térképük, bejárnak az egyes házakba és úgy kérdezősködnek. Ha egy térképet mégis megszereznek, amelyet a livlandi kerület parancsnoksága adott ki, olyan örömjongásban törnek ki, mint az indiánusok. A térképen azonban nem találják meg a városokat és a falukat, hogy ha egy nevet hallanak, teljesen idegenül állnak vele szemben, mert az iskolákban nem tanultak róla semmit. Szemtanuja voltam, mikor egy ilyen tiszt társaság a térképen felfedezte Fellin mezővároskát, azonnal autóbá ülték, hogy oda utazzanak. Eltévették és két nap múlva visszajöttek, hogy vezetőt vegyenek maguk mellé. Bármelyik német gyermek sokkal jobban tud térképet olvasni, mint egy orosz tiszt. Aki a viszonyokat nem ismeri, bátran azt mondhatja, hogy ez tulzás, de szóról-szóra így van. Sokan azt hitték közülök, hogy Finnlandban vannak, mások pedig nem tudták megérteni, hogy miképp lehet a városoknak és az uradalmaknak német hangzású nevük, míg végre egy zászlós megmagyarázta:

— Uglátszik csakugyan meghódítottuk Németországnak egy részét.

Alfonz király madridi békét akar.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Stampa szerint Wilson legközelebb újabb jegyzéket intéz a semlegesekhez. A jegyzékben, melynek tartalmát még titkolják, ki fogja fejteni, hogy miért szükséges a semleges államok segítsége a békéhez és rámutat arra, hogy milyen okok késztették a tengeri jog rendezésére.

A francia szenátusban Clemenceau felszólítja a kormányt, hogy közölje azt a választ, amelyet Wilsonnak a szenátushoz intézett üzenetére adott.

A párisi lapok jelentik Madridból, hogy Alfonz spanyol király már most akar lépéseket tenni aziránt, hogy a békekongresszust annak idején Madridban tartassák.

A Newyork Heraldnak jelentik Madridból, hogy Romanones gróf spanyol miniszterelnök és Patos ismert spanyol politikus beszédei, amelyben rámutattak arra a fontos és nagy szerepre, amelyet Spanyolország a béke előkészítésében fog játszani, azon tárgyalások eredményei, amelyeket Alfonz király a pártvezérekkel folytatott. A király egyelőre óva intette minisztereit a korai intervenció veszélyeire. *Spanyolország már most is mindent elkövet, hogy a béke megkötését Madridban írják alá.*

Az „ARADI KÖZLÖNY”

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytösdében is: Egyes szám ára 12 fillér.

Mit regél a Kompaszz?

(Ellenzéki képviselők igazgatósági tagságai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mióta az összeférhetlenségi ügyek napirenden vannak, az ellenzéki sajtó nagy előszeretettel nyúl a kompasszhoz és egyszerűen kiírja belőle a munkapárthoz tartozó képviselők igazgatósági tagsági állásait. Ennek a célja nyilván nem egyéb, mint persziflázsa, mert az ellenzéken sem gondolhatnak komolyan arra, hogy az ilyen felsorolások alapján komoly összeférhetlenségi eseteket lehet kövécsolni. Nehogy azonban a közvélemény meg legyen tévesztve abban az irányban, mintha egyes vállalatok igazgatóságában csak munkapártiak foglalnak helyet, minden tendencia nélkül felsoroljuk alább néhány ellenzéki képviselő nevét és azokat a bankintézeteket és egyéb vállalatokat, amelyeknek igazgatóságában az illető urak helyet foglalnak. Ismételjük, eszünk ágában sincs bárkinek igazgatósági tagságát kritika tárgyává tenni, csak rá akarunk mutatni az ellenzéki hajszá egyoldalúságára. A közvélemény szándékos megtévesztésénél nem egyéb ugyanis az a törekvés, mintha csak munkapárti képviselők foglalnának helyet egyes vállalatok igazgatóságában. Tehát:

Szterényi József:

Erdélyi Leszámitoló Bank Brassó (elnök), Építő és Telek r.-t. (elnök), Szénégető r.-t. Resica (ig. tag), Tauril Pneumatik r.-t. (elnök), Aron H. Mérőszközgyár (elnök), Hazai Automobil r.-t. (elnök), Neuschloss-féle Nasitzi taningyár (ig. tag), Gólniczvölgyi H. E. V. (elnök), Vinkoveze-Brokai H. E. V. (alelnök), Máramarosi H. E. V. (ig. tag), Banque Belge de Chemins de Fer Brüsszel (alelnök), Société Anonyme de Cuivre de Majdanpek, Brüsszel (ig. tag).

Simonfi-Somadám Sándor:

Szombathelyi egyházközségi tptár (elnök), Magyar Telepítő- és Parcellázó-bank (ig. tag), Pécsi egyházközségi tptár (ig. tag), Szent István-Egyesület könyvkiadó és könyvkereskedő r.-t. (ig. tag), Stephaneum-nyomda r.-t. (ig. tag), Rózsa Kálmán és neje könyvnyomda és könyvkiadó r.-t. (ig. tag), Ruánvölgyi Fatermelő r.-t. (ig. tag), Gróf Mikos-féle zabolai erdő- és fűrészipar r.-t. (ig. tag).

Förster Aurél dr.:

Osztrák-Magyar Bank, Budapest (váltóbíró), Országos Központi Hitelszövetkezet (ig. tag), Magyar Állatbiztosító Szövetkezet (ig. tag), Budapest—Szentlőrinci villamos H. E. V. (ig. tag).

Somsey László gróf:

Magyar Földhitelintézet (felügy. biz.), Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége (ig. tag), Debrecen—Füzesabony—Óhát—Polgári H. E. V. (ig. tag), Zombor—Obecsei H. E. V. (ig. tag), Kassai takptár (felügy. biz. elnök).

Soher-Thoss Béla gróf:

Hungária Bank (ig. tag).

Andrássy Géza gróf:

Angol-Osztrák Bank Bécs (főtanácsos), Felsőmagyarországi Cukoripar rt. (elnök), Rimamurány—Salgótarjáni Vasművek (ig. tag), Homonna—Taksányi hév. (ig. tag).

Pallavicini György őrnagy:

Mezőgazdák Biztosító Szövetkezete (ig. tag), Dobsinai Rézművek (ig. tag), Alföldi Cukorgyár (ig. tag), Baranyavári Cukorgyár (ig.

tag), Magyar Cukoripar (ig. tag), Hangya rt. (ig. tag), Bárdi József Automobil rt. (ig. tag), Budapesti Automobilközlekedési rt. (ig. tag), Magyar Renault Automobilkereskedelmi rt. (ig. tag), Hidegkut—Tamási hév. (ig. tag), Kaposvár—Mocsoládi H. E. V. (ig. tag).

Palugyay Móró.

Bihari hév. (igazg. tag), Brassó—Háromszéki hév. (igazg. tag), Csáktornya—Zágrábi hév. (igazg. tag), Drávavölgyi hév. (igazg. tag), Győr—Veszprém—Dombóvári hév. (igazg. tag), Héjjasfalva—Székelyudvarhely hév. (igazg. tag), Nógrádmegyei hév. (igazg. tag), Fertőtávi vasút (igazg. tag), Egyesült Pozsony—Komáromi hév. (igazg. tag), Szlavoniai hév. (igazg. tag), Szabolcsmegyei hév. (igazg. tag), Egyesült Szeged—Nagykikinda—Nagybecskerekéi hév. (igazg. tag), Szilágysági hév. (igazg. tag), Temesvár—Módosi hév. (igazg. tag), Győr—Sopron—Ebenfurti vasút (igazg. tag).

Rakovszky István:

Magyar Papiripar r.-t. Rózsahegy (elnök). Ez a vállalat a koalíciós éra idején alakult, mikor Rakovszky István a képviselőház alelnöke volt. Ilyen minőségében vállalta el a nevezett vállalat elnöki állását.

Windisch-Graetz Lajos herceg:

Osztrák-Magyar Bank (váltóbíró), Országos szállítási és automobilközlekedési r.-t. (elnök), Tokaji bortermelő r.-t. (elnök), Hazai Automobil r.-t. (alelnök), Felsőmagyarországi Cukoripar (ig. tag), Autoeredítés. m. b. H. Bécs (ig. tag).

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Szerdán: *Künn a bárány, benn a farkas.*

Csütörtökön: *Kornevillai harangok.*

Pénteken délután fél négykor, mérsékelt helyárrakkal: *Rip-Rip*, operett.

Este fél nyolckor, rendes helyárrakkal: *Cigányszerelem*, operett.

Szombaton délután fél négy órakor mérsékelt helyárrakkal: *Itjusági és népies előadás: Zsuzsi, paraszt vigjáték*, először.

Este fél nyolc órakor, rendes helyárrakkal: *Három a kis lány*, operett.

* A színház hírel. *Cigányszerelem* rendkívül hatásos operett kerül színre pénteken este, részben új betanulással. A pompás operett főszereplői Z. Váradi Margit, Járai B., Barics, Győző, Kertész, Polgár stb. — *Rip-Rip* regényes operett pénteken délután fél négykor kerül színre először szereposztásban. A címszerepet Róna énekl. Lisbet és a kékhegyek szelleme Z. Váradi M., a többi szereplők Győző, Járai S., Polgár, Kertész stb. — *Népies előadás*. Szombaton délután fél négy órakor Bartha Lajos kitűnő parasztvigjátéka, a *Zsuzsi* kerül színre. Ez lesz ennek a kitűnő újdonságnak első délutáni előadása. — *Három a kis lány* jubilárius előadása lesz szombaton este. Ekkor kerül színre ez a páratlan sikert aratott operett huszadszor. Az összes szereplők ugyanazok, mint az első bemutatónál voltak.

* A Szociális Missziótársulat február 2-án tartandó jótékonycélu műsoros délutánjára a nagy érdeklődésre való tekintettel ajánlatos a jegyelet jóelőre megváltani Schernag H. és Fia cégnél 3, 2 és 1 korona árban.

* Kölsönkönyvtár. Újdonságok Kerpelnél.

Egy fillérrel megdrágul a villamos áram.

A villamossági társaság kérelme.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi villamossági részvénytársaság igazgatósága nevében Mellinger József igazgató ma délután megjelent Varyassy Lajos polgármesternél és bejelentette neki, hogy a részvénytársaság, tekintettel a termelésnek nagy mérvben emelkedő költségeire abba a helyzetbe került, hogy a villamos áram árait emelni kénytelen. Minthogy a város és a társulat közt 1912. évi március hó 23-ik napján létrejött szerződés értelmében az áremeléshez a városnak hozzájárulását kell adnia, arra kérte Mellinger igazgató a polgármestert, hogy a tanács ezt engedélyezze.

A részvénytársaság egy beadványt intézett a tanácshoz, amelyben eme lépésének megindokolásul a következőket mondja el:

Arad város közönsége és a részvénytársaság között 1912. évi március hó 23. napján jött létre a szerződés. Ebben a társaság kötelezettséget vállalt, hogy a szerződés érvénybe lépte napját követő hó elsejétől számítandólag, tehát 1912. április 1-étől, a magánfogyasztásra érvényes villamos világítási maximális egységárát, mely az eredeti koncessió-szerződésben 10 fillérben lett megállapítva és 9, majd 8 fillérre szállították le, — 7 fillérre leszállítja. E kötelezettségének pontosan meg is felelt a társaság. Két évre reá kitört a világháború és e vis majorra való hivatkozással a villamos áramszolgáltatási telepek tulajdoni része, a szerződésileg megállapított áramszolgáltatási árakat 25—33 százalékkal fölömelte. Az aradi villamossági részvénytársaság igazgatósága ezideig nem követte ezeket a példákat. Most azonban a társaság a háborút megelőző kötésárnál háromszorosa drágábban tudja csak szénszükségletét beszerezni. Összes szénküldeményeinek szállítási díjait pedig tolyó évi február hó 1-től kezdve a hadi szállítási adóval és esetleges díjtételemeccsel újból lényeges emelés fogja fenyegetni. Ezért kéri tehát a társaság a város hozzájárulását, hogy folyó évi január hó elsejétől számítandólag és a békekötés napját követő hat hó elteltéig terjedő időre, a magánfogyasztói világítási áram árát hektowattóránkénti hét fillérről nyolc fillérre felemelhesse, tehát arra az árra, mely 1912. évben, — szóval a háború előtt — érvényben volt.

A közvilágítási járandóságoknak és a városi középületek részére érvényes kedvezményes egységáraknak pedig 15%-os ideiglenes felemelését kéri. (A magánfogyasztásnál a 7 fillérről 8 fillérre való felemelés nem tesz ki egészen 15 százalékot.) Beadványában hivatkozik a társaság arra, hogy Budapesten 33%-ot tesz ki az áremelés.

Későbbi félreértések elkerülése véget mutat a társulat arra a körülményre, hogy a közvilágítási szerződés 9. pontjának utolsó passzusa értelmében kötelesek volnánk a szerződéses időtartam leteltével, tehát folyó 1917. évi április elsejétől kezdődőleg a magánosok számára szolgáltatandó villamos világítási áram árát egy további fillérrel, tehát a hektowattóránkénti 8 fillérről 7 fillérre leszállított árat hat fillérre leszállítani. A fentebb kifejtettekből magától értetődik, hogy a kérelem remélt teljesítése maga után vonná azt, hogy szerződésileg vállalt egységárleszállítási kötelezettség végrehajtása ideiglenesen feltüggesztessék.

Érdekes, hogy az eddig nyilvánosságra jutott adatok szerint, a fővároson kívül még 56 villanytelep emelte az áram árát.

Sztralieszku, a glicerin tábornok.

(Metz, Kowel, Trieszt elfoglalása oláh parancsokban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Susita völgy egy kis falujában, alig néhány kilométernyire a fronttól, találkoztam két oláh katonatisztal, a kiket a Cirilan körüli harcokban a mieink tegnap fogtak el. Tisztjeink meleg, erősítő ételt adtak nekik s miközben a két oláh tiszt ebédelt, esendesen elbeszélgettem velük.

A két oláh katonatiszt közül az öregebbik hivatásos katona és főhadnagy, a fiatalabbik pedig hadnagy és a polgári életben matematikai szakból a tanári pályára készül. Mindketten törve beszélnek németül.

Az öregebbik — a főhadnagy — elmondta, hogy még nemrégiben Jassyban feküdt az egyik tábori kórházban, ahol a sebéből gyógyították ki. Néhány nap előtt — mint mondom — meglátogatta őt a kórházban Mária oláh királynő, míg Ferdinánd király a Jassy közelében levő főhadiszálláson tartózkodott. Kérdést intéztem hozzá az iránt, hogy milyen az ország hangulata. Jelenleg — így szót körülbelül a felelet — a nép ugyan le van sújtva, de mindenki rendületlenül hisz és remél a jövőben.

— Mit remélnek a jövőtől?

— Az entente győzelmét.

— No, — mondtam, — egyelőre nem úgy néz ki a dolog, mintha az entente győzelme közelednék.

— Akkor ön nem tudja, — szót az oláh főhadnagy meglepetten, — hogy a franciák elfoglalták Metzét.

— Ez teljesen új előttem.

— Ugy látszik, azt sem tudja, hogy az oroszok már benn vannak Kowelben?

— Erről se hallottam még.

— Azt se tudja talán, hogy az olaszok elfoglalták Triesztet?

— Honnan tudja ön mindezeket? — kérdeztem felelet helyett.

— Közölték velünk.

— Csak híresztelések ezek, vagy hivatalos közlések?

— Parancsban adták ezeket tudtunkra.

Véletlenül épen nálam voltak az egész elmúlt hétről szóló entente jelentések és a somleges lapokban megjelent fronttérképek. Ezek segítségével meggyőztem a két oláh tisztet arról, hogy mindaz, amit közöltek velük, valótlan. Meredten néztek maguk elé. Végre megszólalt a főhadnagy:

— Atkozottul becsaptak minket.

Azonban arra nézve, hogy az oláh hadvezetőség mennyire igyekszik a katonákat félrevezetni csak azért, hogy a bátorságukat fokozza, nemcsak az ilyen hamis hírek terjesztése a jellemző, hanem még inkább Sztralieszku oláh tábornok, divízióparancsnok egyik napiparancsa is, amely szószerinti fordításban a következőképpen hangzik:

— Az egyes egységek káplárságainak és parancsnokságainak ezennel meghagyatik, hogy a legénységet hívják össze és közölgék vele, hogy mi a nép és az ország jelenlegi baja és bánata. Mindenkinél szent kötelessége, hogy a fronttól ne távolosodjon és helyéről el ne mozduljon. Különösen szükséges ez azokon a helyeken, ahol az ellenség által megszállott ország-
részekben visszamaradt testvereink segítségünk után áhítoznak. Mindenkinél meg kell magyarázni, hogy megbízható forrásokból származó értesüléseink szerint az ellenség által megszállott ország-
részekben a foglyokkal a legembertelemből bánnak, azokat ütögetik, megcsön-

kitják, éjjel-nappal pihenés nélkül dolgoztatnak velük, még pedig igen nehéz munkát. Hat ember egy napra csak egy kenyert kap. Szidalmazták, gúnyolták őket és szegényeknek meztláb kell járniuk abban az országban, amelyben születtek és nevelkedtek. Azokat, akik szerencsétlenségükre megbetegedtek, az utmenti árokban, vagy a mezőn hagyják feködni. Végül pedig a sok kínzás következtében elpusztult foglyok testeit nem temetik el keresztény módon, hanem a hullákat nagy üstökben megfőzik és azokból glicerint készítenek. Ugyanesek megbízható forrásokból jutott tudomásunkra az is, hogy az ellenség a megszállott vidékeken levő románokat katonának sorozza be és arra kényszeríti, hogy azok saját testvéreik ellen harcoljanak. Rejtőn, borzalmas dolgok ezek, amelyeket minden román katonának tudnia kell, hogy annál elkeseredettebben harcolhasson az ellenség ellen.

Sztralieszku, a glicerin-generális, ilyen hülyeségekkel dolgozik Mackensen ellen.

Több a podgyász —

mint az utas.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mostanában nagyon sok baj van a vasúton szállított podgyászokkal. Régi tapasztalt kalauzok mondják, hogy soha annyi utipodgyászt nem szállítottak a vonatokon, mint jelenleg. A budapesti keleti pályaudvar indulási oldalának például azon a részén, ahol a podgyászfelvétel van, még eddig nem tapasztalt óriási garmadában állnak a ládák, gyékénykosarak, utazóböröndök, zsákok. A podgyászfelvételi jegypénztár kis ablakában állandóan ki van írva egy cédulára, hogy a rendkívüli torlódás miatt további intézkedésig szünetel a kézi podgyászfelvétel. Így történhetik meg, hogy az utasnak sokszor napokig kell várakoznia, amíg podgyászt a vasut továbbítja rendeltetési helyére. Hogy mi lehet az oka ennek a szokatlan podgyász-szaporodásnak, azt a hozzám érő vasutasok többféle módon magyarázzák. A csomagok külsejéről ítélve, körülbelül megállapítható, hogy a vasuti kézipodgyászok tartalmának legnagyobb része élelmiszer, amelynek szállítása tudvalevően többé-kevésbé bizonyos korlátozás alá esik. Nemrég jelent meg rendelet arról, hogy az ország határain túl eső állomásokra feladott kézipodgyászokat még a határállomás előtt át kell vizsgálni és amennyiben élelmiszert találnának benne, azt a határ-
csendőrök és pénzügyőrök elkobozzák.

Rengeteg élelmiszert koboznak el a határszéleken a vasutakon. Tudvalevő, hogy a határon keresztül szállítási igazolvány nélkül semmiféle élelmiszert nem szabad kivinni. A furfangos utasok ezt százalékos ötlettel igyekeznek kijátszani. Legprimitívebb formája a csempészesnek, hogy a tiltott árut ruha, vagy szalma közé csomagolják és hamis jelzést írnak a csomagra. Ennél ötletesebb valamivel az, hogy például a zsákban küldött citrom tetejére vékony rétegben krumplit raknak és a krumplira kiállított szállítási igazolvány segítségével akarják a citromot a határon átcsempészni. De nemcsak a külön kézipodgyászok feladott csomagok szaporodtak meg a háborús időkben, hanem feltűnő módon megnövekedett az utasok által a vonatba bevitt utazótáskák, kosarak és kis kézisomagok tömege is, melyek között tartalom tekintetében első helyet foglalja el a zsákba varrt élelmiszer, leginkább kenyér, vagy liszt, azután a krumpli. E podgyászok átvizsgálására nincs külön rendelkezés, de ha lenne is, azt az állandó nagy torlódás miatt aligha lehetne végrehajtani.

Tárgyalják az összeférhetlenségi ügyeket.

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

Khuen-Héderváry Károly gróf elnöklése alatt az állandó összeférhetlenségi bizottság ma délelőtt ülést tartott, amelyen jelen voltak az összeférhetlenségi bizottságnak majdnem valamennyi tagjai. Az egyes ügyek tárgyalására az összeférhetlenségi bejelentések előadóit Szterényi József ügyében Hegedüs Kálmánt, Dániel Gábor báró és Muzslay Gyula ügyében Kostyal Miklóst, Hajós Kálmán és Szüllő Géza ügyében Almássy Lászlót, Bartha Ödön, Nagy Ferenc és Madarassy-Beck Gyula báró ügyében szintén Almássy Lászlót jelölték ki. A régi ügyek közül Hegedüs Loránt ügyében Kostyal Miklós, Sándor Pál ügyében Falcone Arpad lettek az előadók.

A bizottság ezután a következő munkaprogramot állapította meg. Február 14-én délelőtt 11 órakor a Lengyel Zoltán elleni két rendbeli összeférhetlenségi bejelentést, délután öt órakor a Bánffy Miklós gróf elleni két bejelentést, Hlatky-Schlichter Lajos és Hamory László elleni bejelentéseket, február 15-én délelőtt Hegedüs Loránt és Sándor Pál, délután Szterényi József, Hajós Kálmán és Szüllő Géza elleni bejelentéseket, 16-án délelőtt Nagy Ferenc, Madarassy Beck Gyula báró és Bartha Ödön elleni bejelentéseket, délután Dániel Gábor báró elleni két rendbeli és Muzslay Gyula elleni bejelentést tárgyalják. E munkaprogram megállapítása után Khuen-Héderváry Károly gróf az ülést berekesztette.

Budapest. Az ellenzéknek ama törekvésével kapcsolatban, hogy bejuthasson az összeférhetlenségi bizottságba, ma Khuen-Héderváry Károly gróf, az állandó összeférhetlenségi bizottság elnöke, egy újságíróknak adott intervjújában kijelentette a következőket: A kormánynak semmi kifogása nincs az ellen, hogy az ellenzék az összeférhetlenségi bizottságban részt vegyen, sőt régebben már egyenesen felszólították erre. Sajnos azonban most csak egy hely van üresedésben, mert azt a kivánságot, hogy munkapártiak mondjanak le tagságukról, a házszabályok nem engedélyezik. Kívánatos másrészt, hogy mások is tegyenek összeférhetlenségi bejelentéseket, mert senki sem lehet önmagának bírja.

A kivételes hatalom kiterjesztéséről szóló törvényjavaslat tárgyában, mellyel szemben az ellenzék a Ház eddigi ülésein is akciót folytatott, azóta szakadatlan tárgyalások folynak. Eszterházy Miklós gróf tárgyalta az ellenzék nevében Hammersberg László előadóval és állítólag már közeledés történt Hammersberg kijelentése, hogy Balogh Jenő igazságügyminiszter egy elaborátumot dolgozott ki és fog a képviselőház holnapi ülésén bemutatni, mely módosításokat tartalmaz a törvényjavaslaton. A módosítások különösen az egyéni szabadságról és a jogszolgáltatásról szóló aggályait vannak hivatva eloszlatni az ellenzéknek.

Budapestről telefonálja tudósítók: A központi hatalmak parlamenti elnökeinek berlini tanácskozásán elhatározták, hogy az összekötés fenntartása érdekében legközelebb Konstantinápolyban fognak újabb értekezletet tartani. Elhatározták továbbá a közlekedésnek a legközelebbi években szükséges egységes szabályozását és a vasúti forgalom lehető egységesítését.

H I R E K.

Széninség Párisban.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Berlin. Ideérkezett jelentések szerint a versaillei kert parkjában katonai őrséget kellett felállítani, mert a nagy szénhiány miatt a park fáit vágta ki a nép.

A párisi szénhiány egyre növekszik. Fenyegető jellegű öltetnek a tüntetések, amelyek az egész Boulevardra áttértek. A közúti forgalom a Rue Tivolin megakadt. A St.-Antoin téren is meg kellett állítani a forgalmat. A tömeg fosztogatni kezdte az üzlethelyiségeket, mire a rendőrség kénytelen volt fegyveresen közbelépni. A rendőrök és a fosztogatók között súlyos összeütközésre került a sor. Nagy számu letartóztatások történtek. A kamara azonnal összeülte a Palais Bourbonban, hogy megbeszélje a sürgős tennivalókat. Poincaré elnök ezután minisztertanácsot hívott egybe, amelyen elhatározták, hogy a kedélyek lecsillapítására az elnök legközelebbi proklamációját intéz a néphez.

— **Kihallgatások a királynál.** Bécsből jelentik: Öfelsége ma kihallgatáson fogadta személye körüli miniszterét, Roszner Ervin bárót és Pálty herceg főudvarmestert.

— **A király trónralépése.** Bécsből jelentik: Öfelsége trónraléptét az idegen udvarokkal legfelsőbb kéziratban fogják közölni, melyeket külön-külön küldöttségek fognak átadni. Az első küldöttség már el is utazott a német főhadiszállásra, hogy Vilmos császárnak átnyújtsa a notifikációt. A küldöttségben részt vettek Miksa főherceg és Lónyay gróf, lovassági tábornok, gárdakapitány és Chessin gróf főudvarmester.

— **Változás az udvari gyászban.** Budapestről telefonálja tudósítók: Félhivatalosan jelentik: A Ferenc József király elhunytja miatt elrendelt mély gyász ma véget ért. A katonatisztek levehetik kardjukról a gyászfátyolt, de a karszalagot május 29-ig kötelesek viselni.

— **Egyhavi szünet a fővárosi iskolákban.** Budapestről telefonálja tudósítók: A városi tanács ma délelőtt tartott ülésében elhatározta, hogy a nyári szünet egy részét februárban fogják megtartani és február 1-től 28-ig nem lesz tanítás. Az egyetemek rektorátusa elhatározta, hogy február 11-ig beszünteti az előadásokat.

— **Gyászünnepegy.** Hirschl Mózes az aradi izr. hitközség volt elnöke emlékének tiszteletére a zsinagógában január 31-én délután háromnegyed 5 órakor gyászemlékünnepegy tartatik, melyre a hitközség tagjait ezután hívja meg az előjáróság.

— **Katonai szabadságolások meghosszabbítása.** Bécsből jelentik: A hadügyminiszter elrendelte, hogy azok a legénységi állományú katonák, akiket Magyarországra szabadságoltak és akiknek február 1-én be kellett volna vonulniuk, február 15-én tartoznak bevonulni. Az időközben már bevonultak február 15-ig újból szabadságolhatók.

— **A Kölcsey-Egyesület vasárnapi jourján** Kacsóh Pongrác dr., Budapest székesfővárosz zenei főigazgatója, a „János Vitéz“ hírneves szerzője ül a felolvasó asztalhoz. Hazánk zenei életének ez a kiválósága több témát ajánlott fel a Kölcsey-Egyesület elnökének s mikor a kiválasztott témának: „A zenei élvezés titkának“ anyaga már együtt volt, a következő sorokat írta az elnöknek: „Február 4-ére kitűzött felolvasásom anyaga már együtt van. De: most egy pompás téma akadt a kezem közé: „A háború és a muzsika“. Nagyon mulatságosnak ígérkezik. Ez is készen van. Méltóztásuk választani. Ezt is szívesen előadom, magyar, német és francia dalokkal és harszó muzsikákkal illusztrálom. Ugyanezt később, márciusban Pösten is be fogom mutatni.“ Természetes, hogy az elnökség e mellett a téma mellett döntött s a legközelebbi jouron Arad város közönsége a legkiválóbb zenetudós közvetlen előadásában élvezheti ezt a szép tanulmányt, melyet a felolvasó maga fog zongorán, illusztrálni. A Kölcsey-Egyesület tagjai jourjegyeik felmutatása mellett esütörtökön és szombaton délután 3—5-ig kaphatják meg ülőhelyre szóló helyszámaikat; nemtagok ugyanekkor és vasárnap d. u. a pénztárnál válthatnak 1 koronás jegyeket.

— **Ellopott diplomáciai akták.** Kopenhágából jelentik: Az itteni olasz követség titkáráról, Catalanitól ellopott diplomáciai iratok ügyéből nagy politikai botrány lett. A rendőrség megállapította, hogy idegen hatalom ügynökei lopták el az aktákat és a nyomozás szerint az angol követség, mely már eddig is súlyosan kompromittálva van, adta a megbízást a lopásra.

— **Lisztikiosztás.** Angel István dr. főjegyző, a városi liszt hivatal vezetője figyelmezteti az érdekelteket, hogy a pénteki ünnep miatt, az eheti lisztikiosztás, holnap szerdán kezdődik meg. A kávések az ismeretes tanácsi határozat alapján az eddig kétszersültre kiutalt lisztmennyiségüknek csak 50 százalékát fogják kapni. A kifőzők is csak felét fogják kapni a részükre régebben megállapított lisztmennyiségnek, a jövő héttől kezdve azonban még ezt sem utalják ki nekik. Február 8-tól kezdve a kifőzők egyáltalában nem fognak lisztet kapni, ezért holnap, szerdán a liszt hivatalban jelentkezzenek a kerületi vezetőknél utalványaik igazítása végett. Február 8-tól kezdve tehát a kifőzések tulajdonosai kötelesek lesznek a náluk étkező vendégeiknek B. lapjait elkérni, mert csak ezeknek alapján juthatnak majd liszthez.

— **Elégtételt adott Görögország az ententának.** Athénből jelentik: A Reuter-ügynökség jelenti: A szövetségesek zászói előtt való tisztelgés szertartása ma délután félnégykor megtörtént előre megállapított sorrend szerint az Appellionban. Az aktuson jelen voltak a szövetségesek követői, a kormány tagjai és az első görög hadtest parancsnoka. Semmilyen incidens nem történt, mert az Appellionban az említett személyeken kívül senkit nem bocsátottak be.

— **Forradalmi mozgalom Olaszországban.** Zürichből jelentik: A Tagesanzeiger jelentése szerint Olaszországban forradalmi mozgalom észlelhető. Siena-Longában és Romanóban nagy forradalmi tüntetések voltak. A részletes jelentések még hiányoznak.

— **Haza gondolnak.** Kapunk a következő levelet: Tekintetes szerkesztőség. Most, midőn már régen itt kinnt, a dicsőség mezején vagyunk, néha-néha emlékek ujulnak fel abból a régi jó városkából, hol életünk legszebb éveit töltöttük. Mint a zene bus akkordjai érzelmeket keltenek az emberben, úgy mi bennünk is lelki érzelmek támadtak, amelyek kedélyünket vídammá teszik, ha halljuk a nevet: Arad. Legtöbbünket rokonság, szülői szeretet és egyébből boldog múlt reményei fűznek e névhez. Itt nem zajos az élet, itt csendes. Mielábr gondolatokat, vágyakat küldünk madár szárnyon ahhoz az édes városkához, melyben élünk. Kívánunk e kevés és rideg sorok által egy mély búcsút és köszönetet mondani mindazoknak, kik minket szeretettel gondoztak és az előre haladásban elősegítették. Isten veletek aradi szépek, kedvesek és Isten segéljen minket. Trummer Oszkár, Lándner Mátyás, Jung Béla, Karaszky Ferenc, Kiss Gyula, Kiss Géza, Bernatz Károly, Masznyik Tibor, Kóla József, Lejtényi Győző, Csász Lajos, Martini Alajos, Andó József, Gyepó György, Hamnegy Mihály, Bálint Béla egyéves önkéntesek.

— **Ezerkészsáz halott a londoni robbanásnál.** Rotterdamból jelentik: A londoni robbanáshoz utólag jelentik, hogy megbízható megállapítások szerint az áldozatok száma 1200 halott és 3000 sebesült.

— **Elítélt árdrágítók.** Weil Károly dr. rendőrfogalmazó, rendőri büntetőbíró ma egyenkint öt napi elzárásra és száz korona pénzbüntetésre ítélte Tirla Jánosné aradi és Mezey Miklósné környékbeli kofaasszonyokat, akiket a piacról azért állítottak elő, mert közönszerű hizott libát, aminek legmagasabb ára 36 korona lett volna, 48—50 koronáért adták.

— **Hadijótékonyág.** Pápai Ferenc és Társai Nagykamarásról 20 koronát küldtek a rokkant katonák javára. Róth Izidorné Arad, 10 koronát küldött, huga, Reier Zsazsa halálának évfordulója alkalmából a vak katonák részére.

— **A szerajevói élelmezési osalás.** Szerajevóból jelentik: A szerajevói közéletmezési hivataloknál történt visszaélésekről szóló lapjelentésekkel szemben illetékes helyről annak megállapítását kérik, hogy a visszaélésekre vonatkozó adatok részben valótlanok és részben túlzottak. Különösen nem felel meg a tényeknek az, hogy tizenhárom tartományi tisztviselőt tartóztattak le. Valóban csak egy kormányzati tisztviselő és a tartományi vasut öt alkalmazottja szerepel a letartóztatottak között. Összesen ebből az ügyből kifolyólag, melyben a környék több lakosa szerepel, tizennyolc letartóztatás történt, akinek legtöbbje kereskedelmi ügynök.

— **Földrengés.** Laibachból jelentik: A tegnapi szlavonai földrengés a Száva melletti Puttendorf helységben nagy hevességgel történt és tetemes károkat okozott. Alig van ház, amelyet nem rongált volna meg, néhány ház teljesen összeomlott. A falak minden házon megrepedeztek. A lakosság között nagy pánik tört ki, marháikat hajtvá elmenekültek. Két parasztiút a romok maguk alá temettek, de sikerült őket kiásni.

— **A párisi robbanás.** Bernből jelentik: A Mossi és Biesam párisi robbantószer gyárban történt robbanásból jelentékeny tűz keletkezett. Az oltás lehetetlen volt, mert a vízvezeték be volt fagyva. A gyár teljesen leégett, egyetlenegy része sem maradt ép. Most hatalmas robbantómeg áll a helyén. A tüzet Páris minden részében és még Versaillesben is látták.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Triest, Trient, Isztria és Dalmácia a cél.

A Frankfurter Zeitung jelenti Pétervárról, hogy Károly román herceg Carszkoje-Szeloba érkezett. Ferdinánd király megérkezése küszöbön áll. Ungeni határállomásra vonatot küldtek elébe. Ennek kapcsán megerősítik azt a hírt, hogy a román trónörökös eljegyzése Tatjana nagyhercegnővel küszöbön áll. Más helyről jelentik, hogy tekintettel arra, miszerint a román udvar, miniszteriumok és bankok orosz területre telepedtek át, a román királyi családnak pétervári tartózkodása udvariassági aktusnál nem egyéb.

A párisi Temps jelenti Jassyból, hogy a cár Ferdinánd román királyt kinevezte a Balkánon harcoló orosz-román erők főparancsnokává. Ezzel újabb jelét akarta adni a románok iránti nagy rokonszenvének.

A román nemzeti bank pénzeit és értékeit

— mint azt jelentették — a napokban Chersonba szállították. Mint most kiderült, a szállításkor nagyobb visszaélések történtek. A bank értékeit, mintegy száz ládába csomagolták és ezekben nagyrészt ékszerek voltak elhelyezve, melyekből igen sok nyomtalanul eltűnt. A román nemzeti bank igazgatósága az orosz vasuti hatóságot vádolta meg az értéktárgyak eltűnéséért. Viszont az orosz vasutak vezetősége kijelentette, hogy a szállítás közben a vasuti kocsikról a pecsétet nem távolították el.

A zürichi Tagesanzeiger jelenti, hogy az orosz lapok néhány nap óta újabb jelentékeny változtatásokat jeleznek a legfelsőbb hadvezetésben. A lapok azt is jelentik, hogy az orosz hadsereg reorganizálásában nagyszabású változtatások várhatók és ezzel megfelelően nagy újítások lesznek az orosz hadvezetés stratégiai terveiben is.

— **Adományok.** Baross Ferenc dr.-hoz, Aradvármegye főispánjához érkezett újabb adományok: I. *Rokkant-alapra:* Kornis testvérek Arad 200, Orodán Tivadar Kerülő 39, Vadász község lakossága 214, Ópálosi hitelszövetkezet 55, Wolf Ferenc Kerülő 20, Dudi községi jegyző 12 korona. II. *Erdélyi menekültek részére:* Tornovai főszolgabíró gyűjtése 216 korona. III. *Vármegyei Vörös Kereszt Egyesület javára:* Világosan rendezett jótékonycélu előadás jövedelme 215 korona.

— **Nyilvános köszönet.** Az aradi „Anyavédő Egyesület” részére alapítói tagdíj címén egyenként 200—200 koronát adományozott: Gróf Tisza Istvánné, az aradi gör. kat. román szentszék, Leopold Zsigmond, Bohus Lajos báró, Deutsch Andor, Bohus Zsigmond báró, Ring Géza, dr. Issekutz Lászlóné, dr. Pozsgay Istvánné, Urbán Péter báró, báró Urbán Péterné, Bácskay Béla dr., Aradi Közgazdasági Bank r.-t., Aradi Ipar- és Népbank, Steiner Vilmos és neje, Heinrich Sándor, Heinrich Sándorné, Purgly Lászlóné, Konopi Kálmán, Első aradi sertésüzem r.-t., Vörös Heinrich, Gutzjahr Mihály, Nemes Géza dr., Bogdánffy Béláné, Königsseg Fiedel gróf, dr. Tisch Mórné, Hász Erzsébet, Seidner Dezsőné, gróf Hunyady Karolyné, Hunyady Károly gróf, Bréda Viktor gróf, dr. Köpt Jánosné, Vásárhelyi Jozsiné, Vásárhelyi Jozsi, Purgly Jánosné, dr. Baross Ferenéné és Aradvármegye közönsége. A nagybecsű adományokért ezúton is hálás köszönetet mond az aradi „Anyavédő Egyesület” nevében *Kuntzig Jánosné* elnök.

— **Gyermekkoszik** 50 koronától 250 koronáig Fischer Simon nagyáruházában. 311

— **Bolti tűz.** Ma délután fél két óra tájban a Weitzer János-utcában, a Minorita palota egyik üzlethelyiségében tűz támadt. Gartner Samu aradi kerékpáros üzletében egy tannaló gondatlansága következtében a kályha meneti levő szemetes láda kigyulladt és már az üzleti berendezések is javában égtek, amikor az ebéd idő alatt bezárt helyiség előt a járóelők észrevették a tüzet. Ertesítették a tűzoltóságot, mely hamarosan lokalizálta a tüzet. A berendezés egy része és sok gummi áru elégett.

— **A kiadóhivatal izenete.** A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az *Aradi Közlöny* valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentésbe ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az *Aradi Közlöny* kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

Négyszáz ágyu pusztulása a rossz lőszer miatt.

Ira: Rohn, vezértábornagy.

Még nem volt a világon olyan háború, amelyben a tüzérség olyan szerepet játszott volna, amelyben olyan szerep hárult volna rá, mint most. Ennek az az oka, hogy a tüzérség óriási technikai haladást tett, amelyek közül a legfontosabb a füstnélküli lőpor és a nagyhatású robbanószerek feltalálása.

Hogy egy ágyulövésnek leadásánál milyen óriási munkát végez az ágyu, arról csak képzelődhetünk. A mechanikai munka nagyságát azáltal határozzuk meg, hogy megmondjuk, milyen magasra tudunk felemelni bizonyos súlyt. A munkának az egysége, a „méterkilogramm”, azaz ennyi erőt kell kifejtetni, ha egy kilo súlyt egy méter magasra felemelünk. Ha egy hat kilogramm súlyú lövedéket ötszáz méteres sebességgel merőlegesen kilőnek, akkor ez légtérben 12.500 méter magasra repülne. A lőpor tehát hetvenötezer kilogramm munkát fejtett ki. Ha egy harmincnégy centiméteres ágyu, egy kétszázhatvan kilogrammos lövedéket dob ki kilencszáznegyven méteres sebességgel, akkor a lőpor 34.230 métertonna munkát végzett. Ehhez 10 és fél óráig kellene dolgozni 12 lónak, míg az ágyu a percnek három századrésze alatt végzi el. Tehát 300 kilogramm lőporban majdnem másfél millió lőerő van, ami megfelel körülbelül 5—6 legnagyobb hadihajó gőzgépei munkájának.

Az ágyu épügy, mint a hadihajó, csak egy bizonyos korig él. Békében husz, harminc év alatt megéri a nyugalmra, nem azért, mintha teljesítő képessége csökkent volna, hanem mert az évről-évre fokozódó kívánalmaknak nem te-
lei meg. A háborus élettel szemben sokkal ro-

debb, mert a háborus évek tízszeresen számítanak. A háborus években betegségek, szerencsétlenségek és elhasználódás vetik végét, akár csak az ember életének.

Van olyan szerencsétlenség, amelyet az öngyilkossággal lehet összehasonlítani. Ez az a szomorú eset, mikor visszavonulás alkalmával az ember a saját ágyuját feiroubantja, nehogy az ellenség kezébe kerüljön.

Sokkal gyakoribb eset az ágyu betegsége. A legveszedelmesebb, amely az életet fenyegeti az, ha hosszú gyorstűzelés által túlelőlteti magát és ez a mi korunknak, a modern életnek a jelensége. Az új ágyuk tízszer oly gyorsan tüzelnek, mint a régié és az új lőpor tízszer nagyobb munkát végez, ezenkívül pedig roppant kitűzesíti a csövet. A cső már néhány lövés után oly forró, hogy a heisejébe öntött víz azonnal felforr. Ha a tüzelést folytatják, akkor az acél hőfoka megközelíti az izzást és oly puha lesz, hogy nem tud ellentámasztani a gáz nyomásának.

A cső hátulsó részén a belső vájat kidorodik és ha ezt nem veszik észre a harc alatt, tovább nő és akkor a lövegek nem találhatnak, sőt bennmaradnak a csőben és szétrepesztik azt. Az ilyen nagy bajok a rosszul gyártott lőszernek a következményei is lehetnek és a nyugati fronton a francia hadsereghez beosztott amerikai tisztek jelentik, hogy a rossz lőszer következtében a franciák körülbelül negyszáz ágyut veszítettek. Azóta már javult a helyzet. Az állandó gyorstűzelés célensúlyozni lehet a cső lehűtésével.

Az ágyuk korát nemcsak az idő, hanem az elvégzett munka is befolyásolja és ezért az élettartalmát nem évek, hanem a leadott lövések szerint mérik. Erdekes, hogy míg az állati és növényvilágban a nagy lenyek hosszúéletűek, az ágyuknál teljesen megfordítva áll a dolog. A békeidő tapasztalatai szerint a tábori ágyu élettartamát öt-hétszáz lövésre tették, de francia jelentések szerint igen sok ágyu tizenöt-tizenkétezer lövést kibír, amellett, hogy teljesen pontosan löttek. Ezzel ellentétben az egész nehez ágyuk élettartama rendkívül rövid. Így például a harminc és feles és még nehezebb ágyukkal legteljebb százötvenszer lehet löni. A kopás kétféle módon történik: először az ágyucső belsejében a vájatok szélei eltompulnak, amáltal a lövedék biztonsága szenved, másodszor pedig a cső hátsó részében, ahol legnagyobb a gáznyomás, kiégések keletkeznek. Ezáltal a kezdő gyorsaság lövésről lövésre csökkenik és megszűnik a találati biztonsága.

Az ilyen elhasznált csöveket ismét teljesen használhatókká lehet tenni, ha újra kiurják őket.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy alakhelyváltoztatást, ugyszintén a lap megrendelést és beszüntetést mindenkör a kiadóhivattal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkiszorónál, vagy pénzeszedőnél leadott címváltozások elköszve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. január 31-én szurdán:

B) Barlet.

B Barlet.

Könn a bárány, benn a farkas.

Komédia 3 felvonásban.

Kezdete 8 órákor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre levelezésben

Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovart alatti közléteket nem vállalunk felelősséget.)

A SZÁLLÍTÓ-CÉGEK ÁREMELESE.

Az aradi szállítócégek körlevél útján értesítik üzletfeleiket, hogy a napról-napra emelkedő takarmányárak és a túl magas munkabérek, valamint egyéb más háborús okok miatt az eddigi szállítási díjakat február hó elsejétől mérsékelten felemelik. Az áremelést az alábbi közlevélben hozzák az érdekeltek tudomására:

Arad, a postabélyeg kelte.

T. Cz.

A napról-napra emelkedő takarmányárak, valamint a szállításhoz szükséges eszközök és általunk fizetendő túlmaga munkabérek, arra kényszerítettek bennünket, hogy t. teleinknek az eddig felszámított szállítási díjakat mérsékelten emeljük folyó évi február hó 1-től.

Az újabb díjszámításunkat van szerencsénk alatt közölni.

Remélve, hogy ezen mérsékelt díjemelést t. feleink teljesen indokoltnak találják, kérjük további szives megbizásukat és maradunk kiváló tisztelettel:

Róth József utóda, Ellás Lipót Mal. Deutsch Samu, Rubinstein Mór, Friedrich Imre, Kellner Béla, Pollák Arnold, Klein és Schlesinger. Nagy György.

Díjszámítás:

100 q súlyu vagonrakomány beszállítása a város belterületére 80.— korona és minden további q-ként újabb 80 fillér.

Terjedelmes áru beszállítása q-ként megállapodás szerint.

Darab áru beszállítása minden megkezdett 100 kg. után 1.20 korona.

Értesítés.

Van szerencsém a tisztelt vevőközönséget értesíteni, hogy Jámbor Anta cégtől békés uton kitéptem és

Áruügynökségi irodát nyitottam.

Kérem a t. kereskedő urak további bizalmát és pártfogását, viszont főgyekezésem lesz a legkiválóbb kiszolgálás.

Kiváló tisztelettel

Rosenberg József,

860

Tökölly Imre-utca 37.

Molnár Ferenc: A FARKAS.

ARADI KOZLONY

1917. évi február hó 1-től új előfizetést nyitunk az „Aradi Közlöny“-re.

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	15 „ — „
Negyed évre	7 „ — „
Egy óra	2 „ 40 „

Viaszon:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 „ — „
Negyed évre	8 „ — „
Egy óra	2 „ 30 „

Tessék mutatószámot kérni.

1772 - 1917.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a szennyvízesatorna üzemre vonatkozó 1917. évi költségvetést 1917. évi január hó 30-ától számítandó 15 napra a városháza tanácstermében közszemlére kitesszük.

A hozzájárulási százalék 3 $\frac{1}{2}$ %-ról 4%-ra emelkedett, mert az előző évi 5256.020 korona kivétési alappal szemben 1917. évben csak 5.224.377 korona jelentkezik.

Ezen 15 nap alatt minden adófizető polgárnak jogában áll felelősséggel vagy észrevétellel élni.

Arad, 1917. évi január hó 27.

A városi tanács.

Archámlasztás!

A kozmetika legújabb vívmánya. Egy börtöl tanár tanácsára. Felállítja az összes archámlasztó szerkeket. Az eljárás egy fél óra alatt kész. Tökéletes ártalmatlanul és fájdalom nélkül varrható el a felelő. Örre leges az utó. Gyönyörű archámlasztó eredményez. megismerésedé teszi az arat, szálta, feltárolva hatallit kötelessége minden nőnek évente legalább egyszer leállítani a felelő börtölet, hogy a hónapokon át lerakódott idegen anyagokkal (puder, kenőcsök) és porítottatanságoktól megmentse. Érdemes yee szeret a legjobban az bizonyítja, hogy aki már me kísérte, a legnagyobb megelégedést nyilvánította. Eszközöm kozmetikus arcpolító intézetemben ideiglenesen Batthyány-utca 10. szám alatt.

Bartháné, szakképzett kozmetikusné

Cséplőgép kerestetik

450 hold kalászos csépléséhez a tövis-egynázai gazdaságra.

Ajánlatok

Seidner Sándor, Marosborsa
címre kéretnek.

25-886-1917. kb.

Hirdetmény.

A m. kir. miniszteriumnak a kereskedők forgalom békésítése és felhasználására vonatkozó 1483-1916. M. E. sz. rendelet 2. §-ának 2. bekezdésében említett árukból, az 1916. évi november 19. napján raktáron levő készlethez 1 kis kereskedőnek, vagyis egy kereskedőnek, akik kizárólag vagy túnyomó részben áru kiszabva árusítanak, folyólagosan az alábbi mennyiségű szabad felhasználási: Nyers szövetből a kézet 15% a, de legalább 375 m. és legfeljebb 750 m. Fehérített szövetből a kézet 15% a, de legalább 375 m. és legfeljebb 750 m. Festett, nyomtatott, vagy tarkán szőtt

vörötekből a kézet 15% a, de legalább 225 m. és legfeljebb 450 m. Festett (impregnált) szövetből a kézet 15% a, de legalább 150 m. és legfeljebb 450 m. Az 1483-1916. M. E. sz. rendelet 1. §-ában és e) pontjában említett konfekcionált cikkek mindégységben a készlet 15% a. A jelen rendeletben alapuló szabad felhasználás joga az alábbi feltételekkel van kötve: a szabad felhasználásra bocsátott a készlet nem követelőző magasabb ár, mint amilyeneket a fél azokért az árérték: az 1483-1916. M. E. sz. rendelet elebeirépe előt kapott. Kétes a fél oly feljegyzéseket készíten, amelyekből a készlet minden vál bocsátás és felhasználás módja könnyen megállapítható, köteles továbbá az ezen vena közt felvilágosításokat a Lengyel Bizottságnak aláírásig a megadni.

2 § Az 1483-1916. M. E. sz. rendelet 2. §. második bekezdésében fgl. r. rendelkezések létezésével továbbra is érvényben marad.

Arad, 1917. január hó 15.

Green, főkapitány.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmulik, a „Peppo“-folyadék és „Peppo“ hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor „ „ „ 1 kor. — fill.

Legfajdalmasabb tyukszemétől

Is három nap alatt minden megszabadul a Hajós-féle ANA GALLIN használatával által. kezelése igen egyszerű, nem piszkos, nem ragadós. A beszerezés és vgyaszn. költ. az ANA GALLIN szóra. A használati utasítással 1 korona.

Nyöngytenér fogakat nyertünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájrület desinfiálja, utólszen kememes. Ara egy perccelán-szalencének 80 fillér.

Fontos szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára

HAJÓS ÁRPÁD

székhelye Arad, Andrássy-ter 22. sz. Megyei háza mellett.

Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság.

VAGYON.

Mérleg-számla 1916. december 31-én.

TEHER.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pénztár álladék — — — — —			227.075	93	Részvénytőke — — — — —			1 200.000	—
Más pénzüzeteknél elhelyezett idők			267 949	32	Rendos tartalékalap * — — — — —	80 007	03		
Váltó tárca — — — — —			2 849 762	31	Háborus veszteségek leírás tartalékalapja	20.000		100 007	03
Folyószámlai adósok fedezet mellett:					Betétek:				
Értékpapírokra — — — — —	403 998	54			Könyveskékre — — — — —	1.437.259	11		
Hadikölcsön kötvényekre — — — — —	754 403	80			Folyó- és csekk-számlákra — — — — —	665.933	93	2.103.193	04
Kikölcsönzött értékpapírok — — — — —	110 400		1.268 802	34	Visszeszámított váltók — — — — —			439.582	50
Értékpapír tárca:					Hadikölcsön lombard hitelezők — — — — —			632.690	—
K 40.000.— n. é. 6%-os 1914 évi állami			38.000		Hitelezők — — — — —			45.194	04
járadék kölcsön kötvény á 95.—					Óvadékok és letétek — — — — —			147.300	—
K 50.000.— n. é. 6%-os 1915. évi állami			47 500		Hátralekos tőke kamatadó — — — — —			4.415	07
járadék zárolt kölcsön kötvény á 95.—					Fel nem vett osztalékok — — — — —			1.366	—
K 60.000 n. é. 5 1/2%-os 1916 évi állami			54.000		Átmeneti tételek — — — — —			20.400	—
pénztárjegy á 90.— — — — —					Előre felvett kamatok — — — — —			42.654	70
K 50.000.— n. é. 5 1/2%-os 1916. évi állami			47.000		Nyereség-egyenleg:				
törlesztéses kölcsön kötvény					Elővezetés az 1916 évről — — — — —	24 252	41		
á 94.— — — — —					1916. évi tiszta nyereség — — — — —	87.680	41	111.932	82
K 1.920.— n. é. 4 1/2%-os 1914. évi törl.			1.536						
állami járadék kölcsönkötvény á 80.—									
K 1.500.— n. é. 4%-os magyar korona			1.050						
járadék kötvény á 70.— — — — —									
K 5.000.— n. é. 4 1/2%-os Pesti Magyar			4.000						
Kereskedelmi Bank záloglevél á 80.—									
20 db Osztrák-Magyar Bank részvény			33 000						
á 1900.— — — — —									
5 db „Pénzüzeti Központ” üzletrész-			2 000						
jegy 10% befizetéssel — — — — —									
Sorsjegyek — — — — —			74 50						
			233 160	50					
függő kamatok — — — — —	1 984	80	235.145	30					
Letár teljesen leírva — — — — —									
			4.848.735	20				4.848.735	20

* Az idei javadalmazással 100 000 Koronára emelkedik

KENEDI ERVIN s. k.
vezérigazgató.

Arad, 1916. december 31.

CSÓTY JÁNOS s. k.
könyvelő.PESZLER KÁROLY s. k.
igazgató.GUTZJAHR MIHÁLY s. k.
igazgató.DR. HAMORY LÁSZLÓ s. k.
igazgató.SÁRMEZÉY ENDRE s. k.
igazgató.SENK FERENCZ s. k.
igazgató.SZABÓ ALBERT s. k.
igazgató.

Jelen mérleg-számlát a fenti mellékletekkel összehasonlítottuk és azt helyesnek és teljesen rendben levőnek találjuk.

Arad, 1917. január hó 25-én.

DR. HEMMEN JÁNOS s. k.
felügy. biz. elnök.HAJÓS ÁRPÁD s. k.
felügy. biz. tag.DR. KRÁLITZ LAJOS s. k.
felügy. biz. tag.DÓZSA DEZSŐ s. k.
felügy. biz. tag.

Tisztelt Közgyűlés!

Bejelentjük a t. Közgyűlésnek, hogy az Aradi Közgazdasági Bank R. T. ügyvezetését eber nyelven ellenőriztük, az 1916. évi „Mérleg-számlát”, a „Veszteség- és nyereség-számlát” megvizsgáltuk s azokat helyesnek és a könyvekkel mindenben megegyezőnek találtuk.

Hozzájárulunk az igazgatóságnak a 111.932 Korona 82 fillérenyi tiszta nyereség felosztására vonatkozó javaslatához s különösen azon indítványához, hogy az osztalék az 1916 évre részvényenként 11.— Koronában állapíttassék meg.

Indítványozzuk a t. Közgyűlésnek, hogy az igazgatóságnak a lefolyt üzleti évre a felmentvény megadásáért és ugyanezt a saját részünkre is kérjük.

Arad, 1917. január 25-én.

Az Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

DR. HEMMEN JÁNOS s. k.
felügy. biz. elnök.HAJÓS ÁRPÁD s. k.
felügy. biz. tag.DR. KRÁLITZ LAJOS s. k.
felügy. biz. tag.DÓZSA DEZSŐ s. k.
felügy. biz. tag.

(Utányomás nem díjaztaték.)